

CZY PODATKI SĄ ISTOTNYM ELEMENTEM PRZY PLANOWANIU SUKCESJI? (CZ. 1)

Polska należy do nielicznego grona państw, w których przekazanie majątku w drodze darowizny członkom bliskiej rodziny jest zwolnione z opodatkowania. Zwolnienie takie ma też zastosowanie przy spadkobranii. Ta okoliczność sprzyja niewątpliwie kumulacji majątku w ramach rodzin biznesowych. O ile do przesunięć majątkowych dochodzi pomiędzy bliską rodziną (dziadkowie, rodzice, dzieci, rodzeństwo), to z przeniesieniem majątku nie wiążą się istotne obciążenia podatkowe.

Podatki nie bywają zatem głównym ogranicznikiem planowania sukcesji albo bolesnym ciężarem w momencie spadkobrania, który w innych okolicznościach mógłby powodować wolę sprzedaży części majątku w celu zdobycia środków na zapłatę podat-

ków (są takie kraje, w których wysokie obciążenia podatkowe darowizn oraz spadków zmuszają zamożne rodziny do zbycia części majątku w celu pozyskania środków na podatki). Na szczęście w Polsce prawo podatkowe, póki co, sprzyja konsolidacji majątków rodzin biznesowych, a do zbywania jego elementów nie musi dochodzić z powodów podatkowych. Czy podatki są zatem istotnym elementem przy planowaniu sukcesji?

Choć nie są na pierwszym planie, to zdecydowanie tak. Przy wszelkich restrukturyzacjach oraz zmianach zawsze warto tak je zaplanować, aby nie powstały dodatkowe, niepotrzebne koszty podatkowe. Kwestie podatkowe będą zatem ważne przy:

- ▶ zmianie formy prawnej prowadzonej działalności
- ▶ podziale przedsiębiorstwa na mniejsze
- ▶ tworzeniu struktury holdingowej i konsolidacyjnej majątku
- ▶ przesunięciu majątku z firmy do majątku prywatnego
- ▶ sprzedaży majątku osobom trzecim
- ▶ przystąpieniu inwestorów zewnętrznych, etc.

Jakie aspekty podatkowe wymagają uwagi w związku ze zmianami sukcesyjnymi? Są to m.in. kwestie minimalizacji obciążeń podatkowych przy realizowanych zmianach, zapewnienie sukcesji podatkowej (zachowanie praw podatkowych, np. odliczenia VAT, rozliczenia kosztów podatkowych, amortyzacji podatkowej składników majątkowych) oraz minimalizacja obciążeń administracyjnych (np. obowiązek zmian kas fiskalnych).

Zapewnienie kontynuacji działania firmy

Planowanie sukcesyjne może dotyczyć przekazania części własności lub władzy sukcesorom, ale może również, szczególnie na pierwszym etapie, polegać na dostosowaniu formy prawnej prowadzonego przedsiębiorstwa do takiej, która, przede wszystkim zapewni ochronę kontynuacji działania na wypadek śmierci seniora.

Ochrona przedsiębiorstwa i majątku przed paraliżem działania, a wręcz przed utratą kontrahentów i spadkiem wartości tego przedsiębiorstwa, jest pierwszym i kluczowym etapem przy rozpoczęciu planowania sukcesyjnego. Dopiero na drugim etapie zainteresowania znajduje się takie dobranie formy prawnej oraz rozwiązań korporacyjnych, aby zapewnić możliwość przystąpienia do przedsiębiorstwa sukcesorów czy wprowadzenie niezależnego zarządu.

Działalność gospodarcza prowadzona w formie jednoosobowego przedsiębiorstwa

Prowadzenie przedsiębiorstwa w formie jednoosobowej działalności gospodarczej, podlegającej wpisowi do ewidencji, jest najprostszą formą prowadzenia firmy. Szybkość rozpoczęcia prowadzenia działalności w tej formie, a także jej niewielkie skomplikowanie, niepodleganie regulacjom kodeksu spółek handlowych, uproszczona księgowość (do pewnej wysokości obrotów), jest głównym powodem rozpoczynania działalności w tej formie.

Przez wiele lat przepisy, w tym podatkowe, nie przewidywały możliwości prze-

kształcenia jednoosobowej działalności gospodarczej w spółkę, toteż jakiejkolwiek zmiany formy prawnej musiały wymagać skomplikowanych działań niezbędnych do skutecznego przeniesienia przedsiębiorstwa na nowy podmiot (np. w formie aportu do spółki). Niewątpliwie brak uregulowań upraszczających zmianę formy prawnej jednoosobowej działalności gospodarczej spowodował, że w Polsce jest nadal bardzo wiele dużych przedsiębiorstw prowadzonych w takiej formie.

A jednoosobowa działalność gospodarcza ma swoje wady, które ujawniają się w szczególności przy sukcesji, zarówno tej planowanej i nieplanowanej. Przedsiębiorstwo może, zgodnie z regulacjami Kodeksu cywilnego, podlegać dziedziczeniu. Niemniej, taka teoretyczna możliwość wcale nie oznacza bezpieczeństwa dla kontynuacji działalności po śmierci przedsiębiorcy prowadzącego jednoosobową działalność gospodarczą. Po pierwsze, wiele praw przynależnych przedsiębiorstwu ma charakter osobowy, które z mocy prawa dziedziczeniu nie mogą podlegać. Głównym takim prawem jest numer identyfikacji podatkowej (NIP), rejestracja w zakresie VAT, prawo do odliczenia podatku VAT. Brak ich dziedziczenia powoduje, że po śmierci spadkodawcy można rozpocząć działalność dopiero po uzyskaniu przez spadkobiercę wpisu do ewidencji działalności gospodarczej, zgłoszenia do podatku VAT, nabycia nowych lub modyfikacji kas fiskalnych oraz ich fiskalizacji.

Jeżeli spadkobierców jest kilku, wtedy kontynuacja działalności w formie jednoosobowej działalności gospodarczej nie

wchodzi w grę, gdyż ta forma przewidziana jest dla pojedynczych osób fizycznych. W przypadku dziedziczenia przedsiębiorstwa przez kilka osób, musiałyby one zawiązać spółkę, do której wniosłyby swoje udziały w przedsiębiorstwie. To wszystko jest możliwe do realizacji, ale wymaga czasu i współdziałania wszystkich spadkobierców. Nie wspominam tu o sytuacji spadkobrania, które podlega orzeczeniu sądowemu. Wtedy ostateczne potwierdzenie nabycia spadku przez poszczególne osoby i części, w jakich dziedziczą, może być uzyskane po wielu miesiącach. W tym czasie przedsiębiorstwo musi działać, a orzeczenie sądowe może wymagać korekt decyzji podjętych przed jego wydaniem.

Pomimo teoretycznej możliwości dziedziczenia przedsiębiorstwa, jego faktyczne przeniesienie na inną osobę lub spółkę będzie wymagało uzyskania zgód kontrahentów do przeniesienia umów, odnowienia decyzji administracyjnych, przejścia zakładu pracy, założenia nowych rachunków bankowych, rejestracji w ZUS etc. Wszystkie te czynności mogą powodować ryzyko istotnego zaburzenia dla działalności firmy lub wręcz zagrożenie jej dalszej egzystencji.

O sukcesji jednoosobowej działalności gospodarczej i przekształcaniach jej w inne formy prawne w kolejnej części cyklu.

Joanna Wierzejska

Joanna Wierzejska
Tax Partner i Doradca Podatkowy
w kancelarii Domański Zakrzewski Palinka

SUKCESJA W FIRMIE – JAK TO ZROBIĆ, BY SCENARIUSZ ZMIANY BYŁ SZCZĘŚLIWY

Jak przygotować się do przekazania firmy w ręce następcy, jak przeprowadzić tę zmianę, na jakie aspekty biznesowe i psychologiczne warto zwrócić uwagę? Na te i inne pytania odpowiadali sobie przedsiębiorcy w całej Polsce, uczestnicząc w przygotowanych przez Noble Bank oraz Think Tank spotkaniach z cyklu „Private Banking Po Godzinach”.

„Temat sukcesji jest dziś szczególnie aktualny, ponieważ pokolenie liderów biznesu - osób, które tworzyły swoje firmy po '89 roku - dojrzeje do przekazania tych biznesów kolejnym pokoleniom. Sukcesja to proces, który rozgrywa się w czasie, warto go zaplanować z dużym wyprzedzeniem, przyjrzeć mu się od stro-

ny prawnej i finansowej. Spotkania były okazją, by ten temat zgłębić. Naszymi gośćmi były znane osoby ze świata biznesu, które skutecznie przeprowadziły sukcesję w swoich firmach. Rozmawialiśmy także o negatywnych scenariuszach i błędach, przed którymi warto się przestrzec. Dyskusje były okazją do poznania osób z regionu, które znajdują się w podobnej sytuacji i wymieniaania się wiedzą” - mówi Tomasz Jamroziak, psycholog biznesu i doradca zarządów firm, który moderował spotkania.

„Klienci Noble Banku to niezwykle zajęci ludzie. W wielu przypadkach nie mają czasu na kwestie formalne, w tym uregulowanie transferu majątku. Zwykle

nie mają świadomości, z jakim ryzykiem wiąże się brak takiego zabezpieczenia. Nasza usługa Wealth Guard, obejmująca także doradztwo w zakresie sukcesji, ma być szczepionką na potencjalne prawne problemy - jest konieczna, żeby w razie problemu choroba nie zabiła biznesu lub zgromadzonych środków” - mówi Mariusz Latek, Dyrektor Zarządzający Obszaru Sieci Sprzedaży Noble Banku.

Wealth Guard to grupa produktów przygotowana i oferowana przez doświadczonych prawników i ekspertów podatkowych z renomowanej kancelarii Domański Zakrzewski Palinka, dostępna dla Klientów Noble Bank za pośrednictwem Noble Concierge.

Dziękujemy za zaangażowanie w IX cykl

Private Banking
PO GODZINACH

Gościem wieczoru był:

TOMASZ JAMROZIAK
„WOKÓŁ SUKCESJI I ZARZĄDZANIA
ZMIANĄ W FIRMACH”

ORGANIZATOR

PARTNER
MERYTORYCZNY

PARTNERZY

